

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.10.2013
COM(2013) 704 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aruanne Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/42/EÜ (teatavates värvides, lakkides ja sõidukite taasviimistlustoodete orgaanilistes lahustites kasutamise tulemusena tekkivate lenduvate orgaaniliste ühendite heitkoguste piiramise kohta, millega muudetakse direktiivi 1999/13/EÜ) rakendamise kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aruanne Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/42/EÜ (teatavates värvides, lakkides ja sõidukite taasviimistlustoodete orgaanilistes lahustites kasutamise tulemusena tekkivate lenduvate orgaaniliste ühendite heitkoguste piiramise kohta, millega muudetakse direktiivi 1999/13/EÜ) rakendamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/42/EÜ (edaspidi „värvidirektiiv”) piiratakse teatavates värvides, lakkides ja sõidukite taasviimistlustoodete orgaanilistes lahustites kasutamisel tekkivate lenduvate orgaaniliste ühendite (LOÜd) heitkogust.

Värvidirektiivi eesmärk on vältida või vähendada õhu saastumist LOÜdega, mis aitavad kaasa troposfääriosooni¹ ja teiseste tahkete osakeste tekkele. Direktiiv täiendab riikide tasandil võetavaid meetmeid, millega tagatakse, et järgitakse LOÜde heitkoguse ülemmäärasid, mis on sätestatud direktiivis 2001/81/EÜ teatavate õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade kohta. Direktiivi reguleerimisalasse kuuluvad hoonetele ja nende liistudele ja detailidele ning nendega seotud struktuuridele dekoratiivsetel, funktsionaalsetel ja kaitse-eesmärkidel kantavad värvid ja lakid, samuti sõidukite taasviimistluse tooted².

Värvidirektiivi kohaselt ei tohi selle reguleerimisalasse kuuluvates ja pärast 1. jaanuari 2007 turule lastud toodetes LOÜde sisaldus ületada II lisas sätestatud piirväärtusi. Alates 1. jaanuarist 2010 on värvide ja lakkide suhtes kohaldatud rangemaid (II faasi) LOÜde piirväärtusi. Kõnealuses direktiivis nõutakse ka tootele LOÜde sisalduse märkimist, et tarbijad saaksid teha teadliku valiku. Liikmesriigid peavad kehtestama järelevalveprogrammi, et kontrollida LOÜde piirväärtuste ja märgistamisnõuete järgimist, ning esitama komisjonile korrapäraselt aruanded selle tulemuste kohta.

Käesolev dokument on komisjoni teine aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule värvidirektiivi rakendamise kohta liikmesriikides. Esimene aruanne³ võeti vastu 2011. aastal. Praegu vaadatakse läbi õhusaastet käsitlevat temaatilist strateegiat,⁴ mille käigus hinnatakse põhjalikult LOÜde heite allikaid ja kulutõhusaid võimalusi selle vähendamiseks. Seepärast ei ole värvidirektiivi eraldi läbi vaatama hakatud.

Väärrib märkimist, et Euroopa tasandi lisameetmena on kasutusele võetud sise- ja välisvärvide ja -lakkide ökomärgised⁵. Nende ökomärgiste saamise nõudeks on muu

¹ Osoon moodustub LOÜde, lämmastikoksiidide ja süsinikmonooksiidi reageerimisel päikesevalguses.
² Sõidukite taasviimistluse tooted on määratletud kui värvidirektiivi II lisa B osas loetletud tooteliigid. Neid kasutatakse direktiivis 70/156/EMÜ määratletud maantee sõidukite pinnakattevahenditena või nende osana sõiduki remondi, kaitse või kaunistamise eesmärgil väljaspool tootmisseadeldisi.

³ KOM(2011)297, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0297:FIN:EN:PDF>.

⁴ Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile: Õhusaastet käsitlev temaatiline strateegia (KOM(2005) 0446 (lõplik), 21.9.2005).

⁵ Komisjoni otsus 2009/543/EÜ, millega kehtestatakse ökoloogilised kriteeriumid välisvärvidele ja -lakkidele ühenduse ökomärgise andmise kohta, ning komisjoni otsus 2009/544/EÜ, millega kehtestatakse ökoloogilised kriteeriumid sisevärvidele ja -lakkidele ühenduse ökomärgise andmise kohta.

hulgas rangemad LOÜde sisalduse piirangud, mis aitab veelgi vähendada nende ühendite heidet tänu sellele, et tarbijad saavad teha teadlikuma ostuvaliku.

2. RAKENDAMINE

2.1. Sissejuhatus

Värvidirektiivi artikli 7 kohaselt peavad liikmesriigid esitama komisjonile oma järelevalveprogrammi tulemuste kohta aruanded, mis annavad tunnistust direktiivi nõuete täitmisest. Samuti peavad liikmesriigid teatama kõnealuse direktiivi artikli 3 lõike 3 kohaselt litsentsitud toodete liigi ja koguse.

Liikmesriigid pidid esitama teise, aastat 2010 käsitleva aruande 1. juuliks 2012, võttes arvesse LOÜde rangemaid II faasi piirväärtusi (värvidirektiivi II lisa), mida hakati värvide ja lakkide suhtes kohaldama alates 1. jaanuarist 2010. Et liikmesriigid esitaksid aruanded ühtmoodi, koostas ja võttis komisjon vastu ühise vormi⁶.

Kõik 27 liikmesriiki on rakendusaruanded esitanud. Aruannete ja nende hindamise tulemustega saab tutvuda komisjoni veebisaidil⁷.

Käesolevas aruandes, milles on kokku võetud liikmesriikidelt saadud teabe hindamise põhitulemused, on kesksel kohal värvidirektiivi rakendamise kaks aspekti:

- millised järelevalveprogrammid on direktiivi nõuete täitmise kontrollimiseks kehtestatud, st eelkõige liikmesriikide pädevate asutuste meetmed, ning
- kuidas täidavad liikmesriigid direktiivi tehnilisi nõudeid, st värvide ja lakkide tootjate, importijate ja hulgi- ja jaemüüjate rakendusmeetmed.

2.2. Järelevalveprogrammid

Liikmesriikide poolt 2010. aasta kohta esitatud andmetest ilmnes, et LOÜde sisalduse piirväärtuste (II lisa) ja märgistamisnõuete (artikkel 4) järgimist jälgitakse paremini või vähemalt samaväärselt kui 2007. aastal.

Liikmesriigid kasutavad nõuete täitmise jälgimiseks erinevaid meetodeid, näiteks teevad vahetuid kontrolle (nt värvide proovid ja analüüs; märgiste visuaalne kontroll) ja/või kaudsemaid auditeid, st kontrollivad tootjate esitatud dokumente. Mõnel juhul võetakse keerukam kontrollimine/proovivõtt ette vaid siis, kui selleks annavad põhjust audititulemused. Järelevalve tõhustamiseks soovitasid teatavad liikmesriigid kaaluda muid nõuete täitmise kontrollimise viise, nt nõuda tootjatelt küsimustiku täitmist, mis saadetakse tagasi koos tooteproovidega, samuti ise-sertifitseerimise süsteeme.

Kuigi olukord liikmesriigiti suuresti erines, oli ELi 27 riigis 2010. aastal ettevõtetes tehtud **kontrollide koguarv** märkimisväärne – toodete LOÜde sisaldust ja/või märgistust kontrolliti 4 700 korral. Kontrolliti kõiki toodete turule laskmisega seotud osalisi, st värvide ja lakkide tootjaid, importijaid ja hulgi- ja jaemüüjaid. Liikmesriikide andmetel ulatus igas riigis tehtud kontrollide arv nullist (kolm riiki) kuni 830ni.

⁶ Komisjoni otsus 2010/693/EL, 22. juuli 2010 (ELT L 301, 18.11.2010, lk 4).

⁷ <https://circabc.europa.eu/w/browse/d8915eeb-0b2f-4d22-824e-1d4b5d969e14>

LOÜde sisalduse kindlakstegemiseks analüüsiti ELi 27 liikmesriigis 2010. aastal suurel arvul (üle 19 000 analüüsi) värvi- ja lakiproove, ehkki ka siin erines olukord liikmesriigiti märkimisväärselt. Neli liikmesriiki analüüsisid üle 1 000 proovi (suurim ühes liikmesriigis analüüsitud proovida arv oli 11 800), kuid viies liikmesriigis ei tehtud ühtegi analüüsi. Kõige rohkem analüüsiti jaemüüjate müüdavaid värve ja lakke (41 % proovidest).

Tootemärgiseid kontrolliti ELi 27 liikmesriigis 2010. aastal visuaalselt või muudel meetoditel 121 000 korral, kuid siingi oli liikmesriigiti suuri erinevusi. Liikmesriikides tehtud kontrollide arv ulatus nullist (viis riiki) kuni 78 000ni. Kõige rohkem kontrolliti hulgimüüjate müüdavate värvide ja lakkide märgistuse vastavust nõuetele (41 % kõigist kontrollidest).

Liikmesriigid, kelle andmetel ei tehtud 2010. aastal ühtegi kontrolli või neid tehti väga vähe, tõid selleks **mitu põhjust**. Paljudes riikides oli takistuseks eelkõige rahaliste vahendite puudus. Teatavates liikmesriikides on pädevad asutused selle probleemi lahendanud tähtsusjärjestamisega (nt järelevalvet tehakse teatavate toodete üle) ja/või teavituskampaaniatega (et suurendada teadlikkust värvidirektiivist ja parandada nõuete täitmist). Probleeme tekitas ka tooteproovide analüüsimiseks sertifitseeritud laborite puudus.

2.3. LOÜde piirväärtuste ja märgistamisnõuete järgimine

LOÜde piirväärtused

Värvidirektiivi II lisa A osas on määratletud värvides ja lakkides sisalduvate LOÜde kahed piirväärtused (grammi ühe liitri kasutusvalmi toote kohta). I faasi piirväärtusi kohaldati alates 1. jaanuarist 2007. Alates 1. jaanuarist 2010 jõustusid rangemad (II faasi) LOÜde piirväärtused. Seetõttu ei vasta tooted, mille puhul leiti 2010. aastal, et neis ei ole järgitud I faasi piirväärtusi, automaatselt ka II faasi piirväärtustele. Sõidukite taasviimistlustoode suhtes on alates 1. jaanuarist 2007 kohaldatud värvidirektiivi II lisa B osa kohaseid LOÜde piirväärtusi, mida ei ole muudetud.

I faasi piirväärtuste järgimise üldmäär oli suhteliselt suur (98,7 % ehk 259 piirväärtusi ületavat proovi proovide koguarvust 19 525). Kõige rohkem oli piirväärtustele mittevastavaid proove hulgimüüjate (2,5 % proovidest) ja importijate (2,4 % proovidest) toodetes.

Ka II faasi piirväärtuste järgimise üldmäär oli suhteliselt suur (97,46%, 500 piirväärtusi ületavat proovi). Kõige rohkem oli piirväärtustele mittevastavaid proove importijate toodetes (6 % proovidest).

Suur LOÜde piirväärtustele vastamise määr näitab, et ELi 27 liikmesriigis neid piirväärtusi (kui neid on kontrollitud) üldiselt järgitakse, kuigi täieliku järgimiseni on veel arenguruumi. Üldine järgimismäär on 2007. aasta omaga sarnane.

Märgistamisnõuded

2010. aastal kontrolliti 121 000 märgise vastavust nõuetele – neile vastas 94,2 % märgistest. Kõige rohkem leiti nõuetele mittevastavust importijate märgistes. Kuna analüüsitud märgisenäidiste/märgiste arv erineb, ei ole võimalik korralikult võrrelda nõuetele mittevastavuse taset liikmesriikides.

Liikmesriikide aruannetes esitatud andmetest ei selgu nõuetele mittevastavuse põhjused. Märgistamisnõuete täitmise määr on küll võrreldes 2007. aastaga (mil nõuetele ei vastanud ligikaudu 20 % märgistest) suurenenud, kuid nõuete täitmist saaks veelgi parandada, eriti liikmesriikides, kus praegu järelevalvet ei tehta.

Nõuetele mittevastavad tooted

Enamikul juhtudel esitasid liikmesriigid, kes leidsid LOÜde sisalduse piirmäärade või märgistamisnõuete järgimata jätmist, teabe ka mittevastavate toodete alaliikide kohta kooskõlas värvidirektiivi I lisaga.

LOÜde sisalduse piirmääradele ja ühtlasi ka märgistamisnõuetele ei vastanud enamasti alaliigi 1.1 punkti d kuuluvad tooted (puidust, metallist või plastmassist välis-/siseliistude ja -fassaadi värvid). Andmete kohaselt ei vastanud LOÜde sisalduse piirmääradele ja ühtlasi ka märgistamisnõuetele veel kolme liiki tooteid: alaliigi 1.1 punkti a kohased siseseinte ja lagede matid pinnakattevahendid, alaliigi 1.1 punkti e kohased välis-/siseliistude lakid ja puidupeitsid ning alaliigi 1.1 punkti i kohased ühe komponendiga pinnakattevahendid.

Tooteliike, mille puhul olid märgistamisnõuded täitmata, oli rohkem kui neid, mille puhul olid järgimata LOÜde sisalduse piirmäärad: märgistamisnõuetele mittevastavust esines kõigis värvi- ja lakiliikides peale kahe ning kõigis sõidukite taasviimistlustoodete liikides.

Nõuete täitmise tagamise meetmed

Kõige sagedasem sanktsioon, mida liikmesriigid rakendasid LOÜde sisalduse piirmääradest kinni pidamata jätmise korral, oli kõrvaldada tooted turult, nagu on nõutud värvidirektiiviga.

Märgistamisnõuete rikkumise korral palusid liikmesriigid kõige sagedamini ettevõtjatel parandada viga teatava ajavahemiku jooksul, et vältida kohtusse andmist või rahalist karistust.

Kohtusse andmist mainis vaid üks liikmesriik, kes nõuab ühtlasi ka ettevõtjalt tagada muudatuste tegemine kogu tarneahela ulatuses.

Mõned liikmesriigid teatasid, et ettevõtjate karistamise asemel andsid nad neile nõu värvidirektiivi nõuete ja neile vastavuse tagamiseks vajalike muudatuste kohta.

3. JÄRELDUSED JA VÄLJAVAATED

Liikmesriikidelt värvidirektiivi artikli 7 alusel saadud teabest ilmneb, et 2010. aasta seisuga oli enamik liikmesriike kehtestanud järelevalvemehhanismi turule lastavate värvide ja lakkide nõuetele vastavuse kontrollimiseks. Vähestes liikmesriikides ei ole siiski veel piisavat järelevalveprogrammi kehtestatud.

Liikmesriikides, kus järelevalvet tehakse, toimub see väga erinevate sagedustega. Neis liikmesriikides peetakse värvidirektiivi kohastest LOÜde piirmääradest üldiselt hästi kinni, kusjuures kõige rohkem ületavad piirmäärasid imporditud värvid. Märgistamisnõuete täitmist on aga vaja paremini jälgida.

Selles osas maha jäänud liikmesriikidel soovitatakse tungivalt võtta kiiresti meetmed, mis on vajalikud järelevalveprogrammidega seotud kohustuste täielikuks täitmiseks.

Komisjon jälgib tähelepanelikult kõnealustes küsimustes toimuvaid suundumusi ning jätkab liikmesriikide abistamist nende tegevuse edasisel tõhustamisel nii mitmesuguste toetavate tegevuste kui ka asjakohaste sunnimeetmetega.

Seepärast soovitatakse liikmesriikidel jätkata pingutusi selle nimel, et keskendada järelevalve ja jõustamine sinna, kus see aitab kõige tõhusamalt ja tulemuslikumalt vähendada nõuetele mittevastavate värvide ja lakkide turulelaskmist